

බැංකු පනත් විධාන 2018 අංක 04

2018 අගෝස්තු 21

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවල මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු

මුදල් මණ්ඩලය මගින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු (බ.වා.බැ.) සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවල (බ.වි.බැ.) මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු සඳහා පහත විධාන නිකුත් කරනු ලබයි.

- 1. බැංකු පනත යටතේ බලගැන්වීම
 - 1.1 බැංකු පනතේ 46(1) සහ 76(ඒ)(1) වන වගන්ති ප්‍රකාරව බැංකු පද්ධතියේ ශක්තිමත්භාවය සහතික කිරීම සඳහා, සියලුම සහ කිසියම් බ.වා.බැ. හෝ බ.වි.බැ. වෙත, එම බැංකුවේ ඕනෑම ආකාරයක ව්‍යාපාර කටයුතු පවත්වාගෙන යන ආකාරය පිළිබඳ විධාන නිකුත් කිරීමට මුදල් මණ්ඩලය වෙත බලය පැවරී ඇත.

- 2. අදාළත්වය
 - 2.1 ශ්‍රී ලංකා විදේශ විනිමය පනත මගින් ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු කිරීමට බලය හිමි වී ඇති බ.ව.බැ. සහ බ.වි.බැ. විසින් සිදු කරනු ලබන විදේශ විනිමය ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු මෙම විධානයන් මගින් ආවරණය වේ. බ.ව.බැ. සහ බ.වි.බැ. මින් ඉදිරියට සුදුසුකම් ලද බැංකු (සු.බැ.) ලෙස හැඳින්වෙනු ඇත.
 - 2.2 මෙම විධානයන් සු.බැ. වල දේශීය බැංකු ඒකක සහ අක්වෙරළ බැංකු ඒකක සඳහා අදාළ වේ.
- 3. ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු ආරම්භ කිරීම
 - 3.1 මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනුවල නියැලීමට අපේක්ෂා කරන බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු ගනුදෙනු ආරම්භ කිරීමට ප්‍රථමව එය පිළිබඳව බැංකු අධිකෂණ අධ්‍යක්ෂ වෙත දැනුම් දිය යුතු අතර එහි පිටපතක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ වෙත ද යොමු කළ යුතුය.
 - 3.2 මෙහි 5.2 හි සඳහන් එක් එක් ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු සිදු කිරීම සඳහා බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු විසින් බැංකු අධිකෂණ අධ්‍යක්ෂගේ ලිඛිත අනුමැතිය ලබා ගත යුතුය.
- 4. ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාමාර්ග සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය
 - 4.1 ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් සු.බැ. වල අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල විසින් අනුමත කළ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාමාර්ග සහ නිරාවරණයන් ඇගයීමේ, ප්‍රමාණනය කිරීමේ අවදානම් කළමනාකරණය සහ කාර්යසාධන නිරීක්ෂණය සඳහා වන අවදානම් කළමනාකරණ රාමුව ස්ථාපනය කර ගත යුතු වේ.
 - 4.2 මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු සිදු කිරීමට අවශ්‍ය ප්‍රවීණතාවය සහ ශක්‍යතා වර්ධනයන් ස්ථාපිත බවට සු.බැ. තහවුරු කර ගත යුතුය.
- 5. පොදු නියමයන් සහ කොන්දේසි
 - 5.1 පහත සඳහන් අරමුණු සඳහා ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනුවලට එළඹිය හැක.
 - (අ) අවසන් පරිශීලක ගනුදෙනු (End-user Deals)
 සු.බැ.වල වත්කම් හෝ වගකීම් (නියමිත ප්‍රාග්ධනය සහ රඳවාගත් ලාභ හැර) මත පවතින අවදානම් ඉදිරි රැකුම් (hedging) සඳහා සිදු කරන ගනුදෙනු සහ බැංකුවේ අවදානම් ව්‍යුහය කළමනාකරණය සඳහා කලින් කලට අවශ්‍ය වන පරිදි යොදා ගත හැකි අතර සමපේක්ෂණ (speculation) කටයුතු සඳහා යොදා ගත නොහැක.
 - (ආ) වෙළඳපොළ නිර්මාණය කිරීමේ අරමුණින් තොර ගනුදෙනු (Non Market Maker Deals)
 සු.බැ. සිය ගනුදෙනුකරුවන් සමඟ ඇති කර ගන්නා ගනුදෙනු, එනම් ආන්තිකයක් ගැනීමේ අරමුණින් වෙනත් සු.බැ. සමඟ හෝ සු.බැ. නොවන වෙනත් පාර්ශ්වයක් සමඟ කරන ගනුදෙනු. ගනුදෙනුවලදී සු.බැ. කිසිම ආකාරයකින් තමාගේ පොත්වලට වෙළඳපොළ අවදානමක් නොගත යුතු අතර ශ්‍රී ලංකාව තුළ වෙනත් සු.බැ. සමඟ හෝ විදේශීය ප්‍රතිපාර්ශ්වයක් සමඟ හෝ එම දිනය තුළම ගනුදෙනු සඳහා ප්‍රති ආවරණයක් (back to back) ලබා ගත යුතුය.
 - (ඇ) ව්‍යුත්පන්න වෙළඳපොළ නිර්මාණය කිරීම සඳහා කරන ගනුදෙනු (Derivative Market Maker Deals)
 සු.බැ. විසින් වෙළඳපොළ අවදානම තම පොත්වල දරමින් සිය ගනුදෙනුකරුවන් හෝ වෙනත් සු.බැ. සමඟ කරනු ලබන ගනුදෙනු.
 - 5.2 මෙම විධානයන් යටතේ අනුමත මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න උපකරණයන් පහත දැක්වේ.
 - (අ) හුවමාරු ගිවිසුම් (Swaps)
 - (ආ) විකල්ප ගිවිසුම් (Options)
 - (ඇ) ඉදිරි අනුපාත ගිවිසුම් (Forward Rate Agreements)
 - (ඈ) ඉදිරි ගිවිසුම් (Forward Contracts)
 - (ඉ) හුවමාරු ගිවිසුම් ඇති කර ගැනීමට විකල්ප (Swaptions)
 - (ඊ) මුදල් මණ්ඩලය මගින් කලින් කලට ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලබන උපකරණ
 - 5.3 සු.බැ. පහත දැ තහවුරු කරගත යුතුය.
 - (අ) ගනුදෙනුකරුවන්ට පිරිනමන සියලු ව්‍යුත්පන්නයන් වලංගු පාදක ගනුදෙනුවක් මත පදනම් විය යුතු අතර මේ සඳහා ජංගම ගිණුම් ගනුදෙනු හෝ අවසරලත් ප්‍රාග්ධන ගිණුම් ගනුදෙනු ඇතුළත් කළ හැකිය.
 - (ආ) ගනුදෙනුවේ නාමික මුහුණත අගය, ඕනෑම ව්‍යුත්පන්නයන් තෝරාගැනීමේ දී ඇතුළත්ව පාදක කර ගත් ගනුදෙනු/වත්කම් හෝ බැරකම් හෝ නිරාවරණයේ නොපියවූ ප්‍රමාණය නොඉක්මවිය යුතුය.
 - (ඇ) ඉහත විධාන 5.3 (අ) සහ (ආ) අන්තර්-බැංකු ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු සඳහා අදාළ නොවේ.
 - 5.4 සු.බැ. 5.2 දක්වා ඇති ව්‍යුත්පන්න උපකරණ, විදේශීය ප්‍රතිපාර්ශ්ව සමඟ සිදු කරන ප්‍රති ආවරණ (back to back) ගනුදෙනුවලට එළඹීම සඳහා යොදා ගත හැක.

- 5.5 අසම්භාවී නිරාවරණයන් ඉදිරි රැකීමට හෝ සිය ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ශේෂපත්‍ර නිරාවරණයන් මගින් වන අවදානම් ඉදිරි රැකීම සඳහා සු.බැ. විසින් සුදුසුකම්ලත් ව්‍යුත්පන්න යොදා ගැනීමට අවසර දී ඇත.
 - 5.6 ආනයනකරුවන්ට සහ අපනයනකරුවන්ට තම ඇස්තමේන්තුගත ගනුදෙනු වටිනාකම මත වන නිරාවරණයන් ඉදිරි රැකීමට සු.බැ. මගින් ඉඩ දිය හැකි අතර ඇස්තමේන්තුගත ගනුදෙනු වටිනාකම තීරණය කළ යුත්තේ විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන බැංකුව විසින් තහවුරු කොට ගෙන පදනම් කරගෙන හෝ අවසානයටම සිදු කළ ගිවිසුම් තුනේ සාමාන්‍යය හෝ අවසානයටම සිදු කළ ගිවිසුමේ වටිනාකම යන ආකාරයන්ගේ වැඩිම වටිනාකම පදනම් කොට ගෙන වේ.
 - 5.7 පහත දැක්වෙන පරිදි පාර්ශවයන්ට ව්‍යුත්පන්නයන් තවදුරටත් අවශ්‍ය නොවේ නම් එම ව්‍යුත්පන්නයන් පාර්ශවිකව හෝ සම්පූර්ණයෙන්ම අවලංගු කිරීම හෝ නැවත විකිණීම කළ හැක.
 - (අ) වරක් අවලංගු කළ සියලුම ව්‍යුත්පන්නයන් මෙම විධානයන්ගේ කොන්දේසිවලට අනුව නැවත ගිවිසුම්ගත කරවා ගත හැක.
 - (ආ) ගනුදෙනුකරුවෙකු සිය ව්‍යුත්පන්න ගිවිසුම පාදක කරගත් ගනුදෙනුව තවමත් පවත්නා විටෙක, කල් පිරීමට ප්‍රථමයෙන් අවලංගු කිරීමට බලාපොරොත්තු වන්නේ නම් වෙළඳපොළ මිල ලකුණු කිරීමේ පාඩුව ගනුදෙනුකරුගෙන් අය කර ගනිමින් එසේ කළ හැක.
 - (ඇ) වෙළඳපොළ මිල ලකුණු කිරීමේ ලාභ (මූල්‍යමය ලාභ) ගනුදෙනුකරුට නොගෙවිය යුතුය.
 - (ඈ) අනුපාත වාසි (rate benefit) ඇත්නම්, යළි ගිවිසුම්ගත කරන අවස්ථාවේදී (re-booking) ගනුදෙනුකරුට ලබා දිය හැක.
 - 5.8 අන්තවාසිකයන් සමඟ සිදු කරන ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනුවල පිරිවැය දේශ ප්‍රත්‍යාවර්ථක අරමුදල් (repatriable funds) සහ/හෝ සාමාන්‍ය බැංකුකරණ මාධ්‍ය හරහා පැමිණෙන ප්‍රේෂණ මුදල් (inward remittances) මගින් ගෙවිය යුතුය.
 - 5.9 2009 අගෝස්තු 01 වැනි දින නිකුත් කළ මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න උපකරණ පිළිබඳ විධාන (අනු අංක 33/03/001/0029/002) සහ 2010 මාර්තු 11 දින බලයලත් වෙළඳුන්ට නිකුත් කළ විදේශ විනිමය ඉදිරි විකුණුම් සහ මිලදී ගැනීම් පිළිබඳ විධාන (අනු අංක 06/04/02/2010) අනුව සු.බැ. විසින් ඇති කර ගත් සියලු ව්‍යුත්පන්න පදනම් ගනුදෙනුවල කල් පිරීම තෙක් පෙර නිකුත් කළ විධාන අනුව පවත්වා ගත හැකිය. පෙර විධානයන්ට අනුව ඇති කරගත් පසුව අවලංගු කළ ව්‍යුත්පන්න ගිවිසුම්, නව විධානයන්ගේ කොන්දේසිවලට අනුව යළි වෙන් කරවා ගත හැක.
 - 5.10 ගනුදෙනුකරුවෙකු විසින් පාදක ගනුදෙනුව වෙනත් බලයලත් අලෙවිකරුවෙකු සමඟ එළඹ ඇති විටදී එම ගනුදෙනුව සඳහා ව්‍යුත්පන්න ගිවිසුමකට එළඹෙන්නේ නම් අදාළ පාදක ගනුදෙනු එකින් එකට අදාළව එම බලයලත් අලෙවිකරු විසින් එම ගනුදෙනුව පිළිබඳ ලිඛිත සාක්ෂි ඉදිරිපත් කරන්නේ නම් එළඹිය හැකිය.
6. තහනම් කටයුතු
- 6.1 සු.බැ. වල නේවාසික ගිණුම් හිමි ගනුදෙනුකරුවෙකු විදේශීය ප්‍රතිපාර්ශවයක් සමඟ කිසියම් ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනුවකට එළඹීමට අවශ්‍ය විටෙක එම නේවාසික ගනුදෙනුකරුවා විසින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ විනිමය දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානියාගේ විශේෂිත අවසරයක් ලබා ගෙන ඇත්නම් පමණක් ඒ සඳහා පහසුකම් ලබා දිය යුතුය.
 - 6.2 සු.බැ. විසින් ඕනෑම විදේශ විනිමය නිරාවරණයක් හෝ විදේශයන්හි රඳවාගත් ඉපැයීම් සහ විදේශ විනිමය තැන්පතුවලින් පැනනගින අවදානම් සඳහා ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු සිදු නොකළ යුතුය.
 - 6.3 සු.බැ. විසින් විකල්ප අධිමිල (option premium) හැරුණු විට කිසිදු මුදල් ඒකකයකින් අත්පිට ගෙවීම් (up front payment) ගනුදෙනුකරුට සිදු කිරීමට ඇති ව්‍යුත්පන්න සඳහා අවසර හිමි නොවේ.
7. ජාත්‍යන්තර හුවමාරු සහ ව්‍යුත්පන්න සංගමය (ISDA)
- 7.1 දෙපාර්ශවය විසින්ම ISDA ගිවිසුම් අත්සන් තැබීමෙන් වැලකී සිටීමට තීරණය කර සිටින අවස්ථාවකදී හැර සු.බැ. විසින් ප්‍රතිපාර්ශව සමඟ ව්‍යුත්පන්න සඳහා ISDA මුල් ගිවිසුම් අත්සන් කළ යුතුය.
 - 7.2 සු.බැ. ප්‍රතිපාර්ශවයන් සමඟ ISDA ගිවිසුම් අත්සන් තැබීමෙන් වැලකී සිටීමට එකඟ වන අවස්ථාවන්හිදී ඒ පිළිබඳවම සු.බැ. විසින් ප්‍රතිපාර්ශවයන්ගේ ලිඛිත එකඟතාව ලබා ගත යුතුය. මෙම ලිඛිත එකඟතාවය ගිවිසුම්ගත කාලය වසරක් හෝ ඊට අඩුවෙන් ඇති අන්තර්-බැංකු විදේශ විනිමය ඉදිරි ගිවිසුම් සහ හුවමාරු ගනුදෙනු සඳහා අවශ්‍ය නොවේ.
 - 7.3 සු.බැ. ගනුදෙනුවලට අදාළ නිවේන ගිවිසුම සහ වාර්තා තබා ගත යුතුය.
8. ගනුදෙනුකරුවන් දැනුවත් කිරීම
- 8.1 සිය ගනුදෙනුකරුවන් විසින් මෙම ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනුවලින් මතුවන අවදානම් පැහැදිලිව අවබෝධ කරගත් බවට සහ අනාගත ගනුදෙනුවලදී ඇතිවිය හැකි මෙම උපකරණ හා බැඳුණු අවදානම් කළමනාකරණයට සහ නිරීක්ෂණයට ගනුදෙනුකරුවන් විසින් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇති බවට සියලු සු.බැ. විසින් සහතික විය යුතුය.

- 8.2 සු.බැ. විසින් ගනුදෙනු සම්බන්ධව ප්‍රමාණවත් තොරතුරු ලබා දිය යුතු අතර උපරිම විනිවිදභාවයකින් කටයුතු කිරීමට ද යුතු වේ. මෙහිදී අවදානම් අවස්ථා පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක විශ්ලේෂණ සැපයීම සහ අදාළ කොන්දේසි සහ නියමයන් පැහැදිලි කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය. මෙයට ගනුදෙනුව හා අදාළ මිණුම් දඬු (benchmark), අනුපාත ස්ථිර කිරීම (fixing rate) ක්‍රියාත්මක වන මිල (strick prices) සහ අධි මිල (premium) වැනි තොරතුරු අවශ්‍ය පරිදි ලබා දිය යුතු වේ.
- 8.3 ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනුවකට එළඹීමට ප්‍රථමව, ගනුදෙනුකරුවන් විසින් එම උපකරණයන්හි ස්වභාවය සහ ඒවායේ නිසඟ අවදානම අවබෝධ කරගත් බවට බලයලත් අලෙවිකරුවන් විසින් ලිඛිත තහවුරුවක් ලබා ගත යුතුය.
- 8.4 සියලු සු.බැ. සමඟ ඇති ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම, පාදක ගනුදෙනුවල වටිනාකම හෝ අනාවරණයන් නොඉක්මවන බවට සු.බැ. විසින් ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් ලිඛිත ප්‍රතිඥාවක් ලබා ගත යුතුය.
- 8.5 අදාළ ගිවිසුම්වලට එළඹීමට පෙර සු.බැ. විසින් ආයතනයේ ශක්‍යතාව සහ ගනුදෙනුකරුගේ සමස්ත යෝග්‍යතාව යන කරුණු සම්බන්ධයෙන් වන වෘත්තීමය විශ්ලේෂණයක් සිදු කර සෑහීමකට පත් විය යුතුය.
- 8.6 සුළු වටිනාකමකින් යුතු, ගිවිසුම් කාලය වසරක් හෝ ඊට අඩු විදේශ විනිමය ඉදිරි රැකුම් සහ හුවමාරු ගනුදෙනු සඳහා සු.බැ. අවම වශයෙන් මූලික තොරතුරු හා කොන්දේසි පිළිබඳව ගනුදෙනුකරු දැනුවත් කළ යුතුය. මේ සම්බන්ධව සු.බැ. විසින් සිය බැංකුවේ අවදානම් අභිරුචිය, ගනුදෙනු පරිමාවන් වැනි දෑ සැලකිල්ලට ගනිමින් සුළු වටිනාකමකින් යුතු ගනුදෙනු වෙන් කර හඳුනා ගැනීමට අභ්‍යන්තර මිනුම් දණ්ඩක් සකසා ගත යුතු වේ.
- 9. සුදුසුකම් ලත් මුදල් වර්ග 9.1 ගනුදෙනුකරුගේ ඉල්ලීම පරිදි සහ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද අභ්‍යන්තර ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූලව සු.බැ. විසින් නියමිත මුදල් ඒකකවලින්¹ ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු සිදු කළ යුතුය.
- 10. කාලසීමාව 10.1 ව්‍යුත්පන්න ගිවිසුමේ කාලය පදනම් වන්නම් කල්පිරීමේ කාලයට අනුරූප වන බවට සු.බැ. විසින් සහතික විය යුතුය. එසේම, ව්‍යුත්පන්න කාලය කිසිවිටෙකත් පදනම් වන්නම් කල්පිරීමේ කාලය නොඉක්මවිය යුතුය. ව්‍යුත්පන්න උපකරණයක කල්පිරීමේ කාලය අවුරුදු 10 නොඉක්මවිය යුතුය.
- 11. සැසඳුම්/තක්සේරු මිණුම් දඬු 11.1 සැසඳුම් සහ අගය කිරීමේ අරමුණ පිණිස අන්‍යෝන්‍ය එකඟතාව මත ප්‍රමාණවත් විනිවිදභාවයකින් යුතු මිණුම්දඬු භාවිතා කිරීමට අදාළ පාර්ශ්වයන්ට නිදහස ලැබේ.
- 12. වාර්තාකරණය 12.1 ඇමුණුම 1 දක්වා ඇති ආකෘති යොදා ගෙන මාසයක් ඇතුළත සිදු කළ ගනුදෙනු පිළිබඳ ප්‍රකාශනයක් මාසයක් අවසන් දින 15 ක් ඇතුළතදී සු.බැ. විසින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
- 12.2 ඉහත අවශ්‍යතා ගිවිසුම්ගත කල්පිරීමේ කාලසීමාව වසරක් හෝ ඊට අඩු විදේශ විනිමය ඉදිරි ගිවිසුම් සහ හුවමාරු ගනුදෙනු සඳහා අදාළ නොවේ. කෙසේ නමුත්, සු.බැ. විසින් ගනුදෙනුකරුවන් සමඟ සිදු කරන එවැනි ගනුදෙනු පිළිබඳ වාර්තාවක් තබා ගත යුතු වේ.
- 13. නිර්වචනයන් 13 මෙම විධාන සඳහා පහත සඳහන් නිර්වචනයන් අදාළ වේ.
 - 13.1 ව්‍යුත්පන්න

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුව නිර්වචනය කළ මූල්‍ය උපකරණයක් හෝ ගිවිසුමක් ව්‍යුත්පන්නයක් ලෙස හැඳින්වේ.
 - 13.2 විදේශීය ප්‍රතිපාර්ශ්වය

විදේශීය ප්‍රතිපාර්ශ්වය යනුවෙන් අදහස් වන්නේ:

 - (අ) ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත බැංකුවක්, හෝ
 - (ආ) ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් ව්‍යුත්පන්න හුවමාරුවකි
 - 13.3 අවසරලත් ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු
 - (අ) හුවමාරු ගිවිසුම් (Swaps)

ගනුදෙනුවක එකඟ වූ කල්පිරීමේ කාලය පුරා නිශ්චිත කාලපරිච්ඡේදයකදී (ගෙවීම් දිනයන්) මුදල් ප්‍රවාහයන් හුවමාරු කර ගැනීමට ද්විපාර්ශ්වයක් ඇති කර ගන්නා ගිවිසුමකි. මූලික වශයෙන් හුවමාරු ගිවිසුම් ඇති කර ගැනීමට ගාස්තුවක් ගෙවීම සිදු නොවේ. මෙම විධාන යටතේ සු.බැ. පොලී අනුපාත, හරස් විනිමය සහ භාණ්ඩ හුවමාරු ගිවිසුම්වලට එළඹීමට සුදුසුකම් ලබයි.

¹ නිශ්චිත මුදල් ඒකක ලෙස මෙම විධානයේදී සලකනු ලබන්නේ බැංකු පහත යටතේ නිකුත් කරන ලද අත් වෙරළ බැංකු කටයුතු පටිපාටිය පිළිබඳ නියෝගයෙහි කලින් කලට නිර්ණය කරනු ලබන මුදල් ඒකක වේ.

(ආ) විකල්ප ගිවිසුම් (Options)

ගිවිසුම් කල්පිතයේදී හෝ ඊට ප්‍රථම පදනම් වන වත්කම් නිශ්චිත ප්‍රමාණයක් එකඟ වූ මිලකට (ක්‍රියාත්මක වන මිල) මිලට ගැනීමට හෝ විකිණීමට අදාළ ගිවිසුමෙන් මිලදී ගන්නා අයිතියක් ලැබේ නම් එම ගිවිසුම් විකල්ප ගිවිසුම් වෙයි. විකල්ප ගිවිසුම් මගින් මිලදී ගන්නා අයිතියක් මිස බැඳීමක්/වගකීමක් ඇති නොවන අතර ගිවිසුම ආරම්භයේදී මිලට ගන්නා ගෙවීමක් (අධිමිලක්) සිදු කළ යුතුය. කැඳවීමේ විකල්පයක් පදනම් වත්කමක් මිලට ගැනීමටත් විකුණුම් විකල්පයක් පදනම් වත්කමක් විකිණීමටත් අයිතියක් ලබා දෙයි. මෙම විධානවලට අනුව සු.බැ.වලට, පොලී අනුපාත, විනිමය සහ භාණ්ඩ පදනම් කොට ගෙන විකල්ප ගිවිසුම්වලට එළඹීමට සුදුසුකම් ලබයි.

(ඇ) ඉදිරි අනුපාත ගිවිසුම් (FRA)

ඉදිරි අනුපාත ගිවිසුම් යනු දෙපාර්ශවයක් අතර සිදුවන පොලී අනුපාත ගිවිසුමක් වන අතර, එමගින් යම් පාර්ශවයකට පොලී අනුපාත වෙළඳපොළේ ස්ථාපනය වීමට අවස්ථාව ලැබේ. මෙහිදී එක් පාර්ශවයක් විසින් නිශ්චිත නාමික මුදලක් සඳහා නිශ්චිත වූ පොලී ගෙවීමක් සිදු කෙරෙන අතර අනෙක් පාර්ශවය විසින් ගිවිසුම කල්පිරීමේදී තීරණය වන පොලී අනුපාතයක් මත පොලී ගෙවීම සිදු කරයි. පියවීම් දිනයේදී ශුද්ධ පියවීමක් සිදු කරනු ලබයි.

(ඈ) ඉදිරි ගිවිසුම් (Forward Contracts)

ඉදිරි ගිවිසුමකදී, ගිවිසුම්ගත පාර්ශවයන්ට නිශ්චිත මුදලකට, නිශ්චිත ප්‍රමාණයක්, නිශ්චිත අනාගත දිනයකදී මුදල්/භාණ්ඩ මිලට ගැනීමට හෝ විකිණීමට වගකීමක් ලැබේ.

(ඉ) හුවමාරු ගිවිසුමක් ඇතිකර ගැනීමට විකල්පයක් (Swaptions)

හුවමාරු ගිවිසුමකට එළඹීමට ඇති විකල්පයකි. මෙමගින් හුවමාරු විකල්ප අධිමිල සඳහා මිලදී ගන්නා නිශ්චිත අනාගත දිනයකදී නිර්දේශිත හුවමාරු ගිවිසුමක් ඇතිකර ගැනීමට අයිතියක් ලැබේ. මෙහිදී වගකීමක්, මිලදී ගන්නා අතර නොවේ. මෙම විධානය යටතේ සු.බැ. මෙම ගිවිසුමේ පොලී අනුපාත, විනිමය සහ භාණ්ඩ පදනම් ගනුදෙනු ඇතිකර ගැනීමට සුදුසුකම් ලබයි.

(ඊ) විදේශ විනිමය මුදල් හුවමාරු (Fx Swaps)

මුදල් හුවමාරු යනු එකවර සිදුවන, පියවීම් දිනයන් දෙකක් සහිතව එකම වර්ගයක එකම ප්‍රමාණයක මුදල් මිලට ගැනීම හෝ විකිණීමට හෝ ප්‍රතිලෝමය ඇතිකර ගන්නා ගිවිසුමකි. (මෙහිදී එක් මුදල් ඒකකයක් එක් පියවීම් දිනයකදී මිලදී ගෙන/විකුණා ඇතත් පියවීම් දිනයේදී විකිණීමට/මිලට ගැනීම සිදු වේ.)

14. අවලංගු කිරීම

14.1 පහත විධානයන් මෙමගින් අවලංගු කෙරේ.

- (අ) 2017 නොවැම්බර් 29 දින නිකුත් කරන ලද බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සඳහා මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න ගනුදෙනු පිළිබඳ 2017 අංක 06 දරන විධාන
- (ආ) 2009 අගෝස්තු 01 දින විනිමය පාලක හා ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂ විසින් නිකුත් කළ මූල්‍ය ව්‍යුත්පන්න උපකරණ පිළිබඳ විධාන (අනු අංක: 33/03/001/0029/002)
- (ඇ) 2013 ජනවාරි 02 දින විනිමය පාලක විසින් බලයලත් අලෙවිකරුවන්ට නිකුත් කරන ලද විදේශ විනිමය ඉදිරි විකුණුම් හා මිලට ගැනීම් විධාන (අනු අංක: 06/04/04/2013)

15. ක්‍රියාත්මක කිරීම

15.1 මෙම විධානයන් නිකුත් කළ දින සිට වලංගු වේ.

අත්සන් කළේ,
ආචාර්ය ඉන්ද්‍රජිත් කුමාරස්වාමි
මුදල් මණ්ඩලයේ සභාපති සහ
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපති